

ВПЛИВ СТАТЕВО-ВІКОВОГО АСПЕКТУ НА РОБОЧІ ЯКОСТІ СОБАК РОЗШУКОВОЇ СЛУЖБИ В УМОВАХ КЦ УМВС УКРАЇНИ В ОДЕСЬКІЙ ОБЛАСТІ

С. Косенко, М. Куїмжи, Л. Кірова
Одеський державний аграрний університет

Досліджували дві групи собак порід німецька та бельгійська вівчарка, які використовуються в пошуковій службі по запаховому сліду людини. Визначали якість роботи по запаховому сліду та вибірці речі собак різної статі та різного віку. Встановлено, що при роботі по проробці запахового сліду кобелі мають кращі результати, ніж суки, на 7,7%, тоді як суки на 4,9% переважають кобелів при вибірці речі. Оптимальний вік використання собак як по запаховому сліду, так і по вибірці речі становить 4-6 років. В середньому загальна оцінка робочих якостей майже однакова у собак обох статей (у кобелів показник перевищує на 1,4 бали, але різниця невірогідна).

Ключові слова: собака, вівчарка, вибірка речі, запаховий слід, кобелі, суки.

Постановка проблеми. У наші дні криміногенна обстановка в Україні залишається складною. Змінюється мотивація тяжких злочинів, поширюється бандитизм, тероризм, економічна злочинність. Вочевидь, небезпека злочинності та екстремізму загрожує суспільству та інтересам безпеки держави. Незважаючи на гігантське зростання і вдосконалення техніки, застосування службових собак для потреб народного господарства і для військових цілей не втратило свого значення. До підготовки собак з того чи іншого виду служби пред'являються все більш високі вимоги.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Використовувати собаку для несення тієї чи іншої служби можна тільки після відповідного загального та спеціального дресирування [1]. Багатьма вченими доведено, що якість нюху собак суворо контролюється якісним та кількісним складом генів відповідних генотипів пошукових собак певної породи [5,6,7]. Кращою пошуковою породою в Україні вважається німецька вівчарка, але все ж безпомилковий пошук будь-якою собакою джерела запаху досягає 65-75% у загальній кількості тварин, що використовуються у цих тестах [2]. На результативність пошуку впливають такі фактори, як вологість, температура повітря та ґрунту, напрям вітру, атмосферні опади та тиск, радіаційний баланс земної поверхні тощо [3,5]. Таким чином, знання факторів, які визначають особливості нюхової орієнтації службових собак, уявляє неабияку практичну цікавість для спеціалістів службового собаківництва і є актуальною темою досліджень.

Мета роботи. Вивчити вплив визначаючих факторів на робочі якості службових собак.

Матеріал і методи дослідження. Дослідження проводились в умовах кінологічного центру УМВС України в Одеській області, який розташований за адресою вул. Аеропортівська, 13. Під час проведення досліджень в кінологічному центрі утримувались 67 дорослих собак, яких використовували за наступними напрямками: розшукова служба по запаховому сліду, патрульно-постова служба, служба пошуку наркотичних та вибухових речовин. Дослідженнями було охоплено поголів'я собак віком від 2 до 7 років (n=21), яких використовували в пошуковій службі по запаховому сліду. Був проведений порівняний аналіз роботи кобелів та сук, а також роботи собак різного віку по вибірці предметів та проробці слідів. Робота виконувалась за методикою В.В. Гриценко та ін [4], отримані результати були оброблені біометрично за допомогою програми Microsoft Excel.

Результати дослідження. Досліджували три групи собак порід німецька вівчарка (n=17), лабрадор ретривер (n=9) та ротвейлер (n=7); з них кобелі склали 14 гол (42,4%), суки - 19 гол (57,5%). Якість роботи собак по запаховому сліду оцінювали наступним чином: якщо тварина правильно виявляла запахівий слід та проробляла його від початкового до кінцевого пункту, тобто знаходила шукану людину (допускалась незначна допомога дресирувальника), собака отримувала позитивну оцінку. Якщо ж він важко виявляв запахівий слід, часто з нього збивався, незважаючи на допомогу дресирувальника, проробляв менш ніж 50% запахівих слідів і не знаходив шукану людину, роботу оцінювали як негативну. При оцінці роботи по вибірці речі позитивну оцінку отримували собаки, які обирали річ по заданому запаху не більш як із другого підходу; якщо ж собака не міг обрати річ, або обирав більш ніж з другого підходу - робота оцінювалась негативно (табл. 1).

Таблиця 1. Результати роботи собак різної статі по проробці слідів та вибірці речі (n=33)

№ досліду	Якість роботи собак, %	
	Кобелі	Суки
Проробка запахівого сліду		
1	65,4±2,11	59,3±4,24
2	78,2±3,25	68,8±5,41
3	75,0±3,92	64,2±5,93
В середньому	72,8±3,09	65,1±5,19
Вибірка речі		
1	78,5±3,19	87,1±5,39
2	71,7±2,95	76,5±4,21
3	82,3±4,17	83,7±4,98
В середньому	77,5±3,43	82,4±4,86
Загальна оцінка робочих якостей		
-	75,2±3,26	73,8±5,02

Як свідчать дані таблиці 1, при проробці слідів кобелі припускаються в середньому на 7,7% менше помилок, ніж суки. При вибірці речі, навпаки, суки показують кращий результат на 4,9%. В цілому ж загальна оцінка

робочих якостей майже однакова у собак обох статей. Тенденцію підвищення результатів у бік кобелів можна пояснити тим, що вони переважають самок за фізичним розвитком та витривалістю і здатні більш тривалий час працювати по запаховому сліду. При дослідженнях стосовно впливу віку на робочі якості собак були отримані наступні результати (табл. 2):

Таблиця 2. Показники роботи собак різного віку по проробці сліду та вибірці речі

Вік, років	Якість роботи собак, %		
	п, голів	проробка сліду	вибірка речі
2	7	65,9±3,65	71,0±3,37
3	5	63,1±3,14	73,4±2,41
4	4	71,5±2,27	75,2±2,83
5	6	75,8±4,02	74,6±3,32
6	5	72,2±3,64	77,1±4,12
7	6	65,4±2,95	76,3±3,75
В середньому	33	69,6±3,20	75,3±3,28

Дані таблиці 2 свідчать про те, що найкращі показники як по проробці сліду, так і по вибірці речі належать собакам у віці 4-6 років. Більш низькі результати у молодих собак, ймовірно, свідчать про відсутність стійкої навички у слідовій роботі, а зниження показників у собак старшого віку - про зменшення фізичних можливостей тварин при тривалому швидкому русі. Чутливість нюхового аналізатора у собак старшого віку залишається достатньо високою, тому при вибірці речі вони демонструють гідні результати.

Висновки. Результат роботи кобелів по проробці запахового сліду перевищив відповідний результат у сук на 7,7 %; по вибірці речі результат роботи у сук був кращим на 4,9%. Для використання собак пошукової роботи по запаховому сліду та роботи по вибірці речі оптимальним віком є 4-6 років. У собак старшого віку знижується фізична активність, але можливості нюхового аналізатора можуть повноцінно використовуватись для вибірки речі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Була Л.В. Спецпідготовка службових собак. Рекомендовані критерії відбору. Тваринництво України. 2008. № 1. С. 31-33.
2. Власенко А.Н. Обучение собаки выборке вещи. Клуб служебного собаководства: сборник. Москва, 1990. С. 136-140.
3. Гиль М. І., Коновалов О. В., Агапова Є.М., Сусол Р.Л. Дресирування собак: навч. посіб. Одеса : ОДАУ, 2011. С. 125-194.
4. Гриценко В.В., Обидин А.Б., Старовойтов В.И. Образование, сохранность и возможность исследования запаховых следов человека: методические рекомендации. Москва: ЭКЦ МВД России, 1999. 40 с.
5. Карпов В.К. О некоторых факторах, влияющих на обоняние служебных собак. Москва: ДОСААФ, 1987. С. 35-54.
6. Полежаев А.П., Савелий М.Ф. Служебные собаки как специальное средство в сфере обеспечения безопасности. Спецназ. 2000. № 2-3. С. 43-45.

7. Полищук Ф.И., Трофименко О.Л. Основы кинологии. Ч. 3. Теоретический и практический аспекты дрессировки собак. Киев: Ирпень, 2003. С. 74-105.

ВЛИЯНИЕ ПОЛОВОЗРАСТНОГО АСПЕКТА НА РАБОЧИЕ КАЧЕСТВА СОБАК РОЗЫСКНОЙ СЛУЖБЫ В УСЛОВИЯХ КЦ УМВД УКРАИНЫ В ОДЕССКОЙ ОБЛАСТИ

Косенко С., Куимжи М., Кирова Л.

Ключевые слова: собака, овчарка, выборка вещи, запаховый след, кобели, суки.

Резюме

Исследовали две группы собак пород немецкая и бельгийская овчарка, которые используются в розыскной службе по запаховому следу человека. Определяли качество работы по запаховому следу и выборке вещи собак разного пола и разного возраста. Установлено, что при работе по проработке запахового следа кобели имеют лучшие результаты, чем суки, на 7,7%, тогда как суки на 4,9% превышают кобелей при выборке вещи. Оптимальный возраст использования собак как по запаховому следу, так и по выборке вещи составляет 4-6 лет. В среднем общая оценка рабочих качеств почти одинакова у собак обоих полов (у кобелей показатель превышает на 1,4 балла, но разница недостоверна).

THE INFLUENCE OF GENDER AND AGE ASPECTS ON THE WORKING ABILITY OF DOGS FROM SEARCH SERVICE IN THE CONDITIONS OF DC UMVD OF UKRAINE IN ODESA REGION

Kosenko S. , Kuyimzhi M. , Kirova L.

Key words: dog, Shepherd, sampling of things, olfactory trail, male dogs, bitches.

Summary

Two groups of German and Belgian shepherd dogs were used to investigate human olfactory trail search service. The quality of work olfactory trail and sampling of things in dogs of different sex and age were determined. It has been found that working on olfactory trail, male dogs have better results than bitches by 7.7%, while bitches predominate male dogs by 4.9% on sampling things. The optimal age of using dogs both on olfactory trail and on the sample of things is 4-6 years. On average, the overall performance rating is almost the same in dogs of both sexes (in males the figure exceeds 1.4points but the difference is unreliable).